

drede i Folkemuseets nyaabnede Samlinger, og Museumsinspektør *Ellen Andersen* gav Vejledning i Udstilling og Konservering af Textilier. — Senere paa Eftermiddagen afsluttede Dr. *Bobé* sine Skriftlæsningsøvelser, og med Professor *P. Skautrup*s orienterende Foredrag om Dialektoptegnelse var Studiekursuset til Ende.

Dansk historisk Fællesforenings Repræsentantmøde i København, Lørdag den 23. Oktober 1937.

Da Mødet aabnedes Kl. 13 af *Formanden*, Professor *Knud Fabricius*, var følgende Foreninger og Institutioner repræsenteret: *Historisk Samfund*, *De Historiestuderende*, *Jysk Selskab for Historie, Sprog og Litteratur*, *de historiske Samfund for Frederiksborg Amt, Københavns Amt, Holbæk Amt, Sorø Amt, Bornholm (Bornholmsk Samfund), Lolland-Falster, Odense og Assens Amt, Hjørring Amt, Aalborg Amt, Viborg Amt, Aarhus Stift, Vejle Amt, Ringkøbing Amt, Ribe Amt og Sønderjylland*, endvidere *Rigsarkivet og Landsarkiverne for Sjælland, Fyen og Sønderjylland*, desuden *Nationalmuseets 2. og 3. Afdeling*, *Københavns Bymuseum*, *Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg*, *Købstadsmuseet »Den gamle By« i Aarhus*, *Museerne i Holbæk, Kalundborg, Rønne (Bornholms Museum), Maribo, Odense (Fyens Stiftsmuseum), Bogense (Nordfjens Museumsforening), Svendborg, Faaborg, Nykøbing M., Aalborg, Hobro, Randers, Grenaa (Djursland), Aarhus, Vejle, Fredericia, Kolding, Ringkøbing og Ribe*, endelig *Stednavneudvalget og Dansk Folkemindesamling*.

Efter at have budt velkommen meddelte *Formanden*, at Fællesforeningen nu omfatter 113 Medlemmer, hvoraf 20 er Amtssamfund, 26 Arkiver (herunder Byraad), 57 Museer og Resten — 10 — Biblioteker, Foreninger og Institutioner af forskellig Art.

Derefter omtalte *Formanden* det *Studiekursus*, der havde fundet Sted umiddelbart forud for Museumsforeningens og Fællesforeningens Repræsentantmøder (det var i Anledning af dette, at Repræsentantmøderne undtagelsesvis var henlagt til Efteraaret i Stedet for til Forsommeren). *Formanden* drog en Sammenligning mellem dette Kursus og det, der blev afholdt i 1919: man havde denne Gang kunnet glæde sig ved en overvældende Tilslutning, 70 indtegnede Deltagere imod 38 i 1919. I 1919 havde Stednavnestudiet og Kildekritik været de væsentligste Punkter, denne Gang var det Arkæologien, der stod i første Række. Den store Tilslutning til dette Kursus kunde opmuntre til fremtidig Gentagelse med kortere Mellemlum.

Styrelsens Gennemgang af *Artikler i Amtsaarbøgerne for 1935* havde ikke virket opmuntrende til Præmiering; Otto Smiths Bemærkning i Litteraturoversigten, at dette Aars Høst baade i Kvalitet og Kvantitet syntes noget under Middel (Fortid og Nutid XI, 184), kunde man tiltræde; der fandtes ikke nogen Afhandling af en Ikke-Faghistoriker, der kunde anses for værdig til Præmiering, hvorfor Styrelsen er enig om, at man ikke i Aar kan uddele nogen Præmie.

M. H. t. Tilvejebringelsen af en *Vejledning i gotisk Haandskriftlæsning* er siden sidst den finansielle Side blevet sikret; efter at Repræsentanterne i Næstved 1936 havde vedtaget at lade Fællesforeningen afholde Halvdelen af Omkostningerne ved Udgivelsen af Værket, havde man fra Carlsbergfondet modtaget en Bevilling paa 1500 Kr. som Tilskud hertil, og derefter var Dr. Bobé gaaet i Gang med Udarbejdelsen.

Fra Direktør *Arthur Fangs Side* har der tidligere været stillet Forslag om, at Fællesforeningen skulde tilvejebringe en Slags »Katekismus« i *Hjemstavnslære*, en lille, populær Vejledning. Fra Styrelsens Side har man været tilbøjelig til at mene, at en mere udførlig og dybtgaaende Haandbog i dette Spørgsmaal vilde være nyttigere, men netop denne Opgave har imidlertid »Landsudvalget for Hjemstavnskultur« under Ledelse af Lektor *Regnar Knudsen* taget op. Dette Udvalg har allerede i Enkeltheder planlagt en omfattende »Haandbog i Hjemstavnsforskning«, bl. a. indeholdende Vejledning i Egnsgеографи, Geologi, Arkæologi, Folkemaal m. m. Herefter er der fra vor Side ingen Grund til at tage denne Sag op, og Tanken om en Katekismus maa under disse Omstændigheder stilles i Bero.

Efter en kort Omtale af *Tidsskriftet* kom Formanden ind paa, at det muligvis kunde være betimeligt at genoplive nogle af de staaende Udvalg, der tidligere havde været indenfor Styrelsen. — ikke Museumssektionen, der var blevet afløst af Museumsforeningen, men *Arkivsektionen* og *Tidsskriftsektionen*. For den første vilde det være en nærliggende Opgave at tage sig af Spørgsmaalet om Industri- og Handelsarkiver; det havde i sin Tid været paa Tale at faa et saadant oprettet paa Kronborg; en *Tidsskriftsektion* kunde fremskaffe Referater af alt nyt paa almenhistorisk Omraade, der var af Betydning for de lokalhistoriske Tidsskrifter. I en saadan Sektion burde sidde 3 Mand, hvoraf een maatte være særlig fagligt kyndig og een Repræsentant for Provinsen. Formanden vilde foreslaa saadanne Sektioner nedsat paany.

Efter Formandens Beretning forelagde *Kassereren*, Dr. *Holger*

Hjelholt, Regnskabet for 1936 (trykt nedenfor) og Budgettet for 1937. Naar Budgettet for 1937 udviste et Underskud paa ca. 250 Kr., skyldtes det især forøgede Udgifter til Trykkeri og Reproduktionsanstalt. Baade Regnskabet og Budgettet godkendtes.

Under den paafølgende *Drøftelse* af *Formandens* Beretning fraaraadede Dr. *Hjelholt* Oprettelsen af en *Arkivsektion*, — den tidligere havde ikke bestilt for meget. Hvad angaar Industri- og Handelsarkiver, havde *Bro Jørgensen* og *Hjelholt* i sin Tid sammen med Direktør *Klem* undersøgt Forholdene paa *Kronborg* med det Resultat, at der ikke var tilfredsstillende Pladsmuligheder her; forøvrigt var Rigsarkivar *Linvald* interesseret i en Aflevering af saadanne Arkiver til Rigsarkivet, naar dette fik tilstrækkelig Plads; hvis Rigsarkivaren fastholder disse Ansøkelser, maa Spørgsmaalet i nogen Grad falde bort: i hvert Fald vil det da være uheldigt, om Fællesforeningen gennem en *Arkivsektion* vil virke for, at Arkivalierne samles andetsteds.

Magister *Gunnar Knudsen* mente heller ikke, at der var nogen Grund til Oprettelse af en *Arkivsektion*; derimod vilde det være praktisk med en *Tidsskriftsektion*; den kunde passende overtage Bedømmelsen af Aarbøgerne; her vilde et Udvalg paa 3 Medlemmer kunne tage en Beslutning, hvad der for Styrelsen som Helhed undertiden havde sine Vanskeligheder.

Direktør *Klem* (Handels- og Søfartsmuseet): Det kniber nu ogsaa for Museet at faa Plads nok paa *Kronborg*; Handels- og Søfartsmuseet maa snart til at se sig om efter andre Lokaler, eventuelt i Hovedstaden; maaske kunde Spørgsmaalet om Handelsarkivernes Anbringelse løses i Forbindelse hermed.

Landsarkivar *Hans Knudsen*: Man maa ikke glemme, at Handels- og Industriarkiver fylder overordentlig meget, — et stort Handelshus afsætter utrolige Arkivmængder, som Statsarkiverne slet ikke har Plads til. Det vilde under de nuværende Forhold være en behagelig Udvej, om der andetsteds skaffedes Plads til denne Art Arkiver, herunder ogsaa Bankarkiver.

Konsul *Ræder* (Kolding) og Bankdirektør *Jørgensen* (Aalborg) havde erfaret, at Forretningsarkiver hurtigt svulmede op til at omfatte hele Jernbanevognladninger.

Toldforvalter *Spanner* (Bogense) vilde gerne gøre opmærksom paa, at *Udskiftningsforretningerne* fra Udskiftningstiden ofte endnu beroede ved Embederne; kunde Fællesforeningen ikke gøre noget for at opnaa faste Regler for Aflevering af Embedsarkiver?

Formanden udtalte, at Diskussionen havde virket opmuntrende til en Genoplivelse af Arkivsektionen. Dens Arbejde maatte kunne gaa Haand i Haand med Rigsarkivets og Videnskabernes Selskabs Arkivkommission. Det gælder intet mindre end Muliggørelse af et Studium af Handel og Søfart: vi er dog jammerligt slet stillede, naar vi vil vide noget om økonomiske Forhold i gamle Dage; vi har ikke et eneste Handelsarkiv fra det 17. Aarh., vi kan kun studere den florissante Periode ud fra dens Nedslag i Centraladministrationen o. s. v. Ogsaa i det 19. Aarh. kniber det.

Hjelholt mente stadig, at der ikke var tvingende Grunde til Oprettelse af en Arkivsektion: Bestyrelsen kunde jo som Helhed træde ind for denne Opgave. En Arkivsektion vilde koste baade mere Tid og Penge, end Fællesforeningen vilde kunne afse.

Amtslæge, Dr. *Lausten-Thomsen* (Sønderjyll.): Det er dog saa vigtigt, at her bliver gjort noget, ikke just ved Oprettelse af en Arkivsektion, men f. Eks. ved en Opfordring til Handelsforeninger.

Landsarkivar *Knudsen*: Pladsforholdene i Landsarkiverne er saa knebne, at vi, hvor de lokale Pladsforhold er rimelige, maa lade Akterne blive ude, efter at vi har udtaget de Dele, der fortrinsvis er af historisk Interesse. M. H. t. *Udskiftningsakter* gælder, at Landvæsenskommissionssager kun *skal* afleveres fra Arkiver, der bor i By med et Landsarkiv. Og Amterne hævder gerne, at det er af Vigtighed for dem at beholde disse Akter.

Direktør *Fang* (Københavns Amt): Var det ikke en Opgave for Institutet for Historie og Samfundsøkonomi at gennemgaa og registrere visse Handelsarkiver o. l.?

Formanden: Institutet har henvendt sig til visse Virksomheder og bearbejdet deres Materiale for at indlemme en Extrakt deraf i Institutets Arkiv.

Klem: Hvad med *Samfærdsel*? Skal man studere Vejanlæggenes Historie, beror Arkivalierne i Overvejinspektionen; der bør arbejdes paa Aflevering fra Embedsarkiverne. —

Drøftelsen førtes derefter over til Spørgsmaalet om Genoprettelsen af en *Tidsskriftsektion*.

Gaardejer *Søren Alkærsig* (Ribe Amt): Hvilken Opgave skulde en saadan Tidsskriftsektion have?

Formanden: At tage alle Spørgsmaal op, som var af fælles Interesse for Aarbøgernes Redaktioner.

Alkærsig: Det vilde være nyttigt, hvis en saadan Sektion kunde oplyse om nyt historisk Stof af Interesse for lokale Studerende.

Arkivar *Hvidtfeldt* (Landsarkivet f. Sønderjyll.): Det vilde være udmærket, om Sektionen kunde udpege Opgaver, som det vilde være af Betydning at faa løst af de enkelte Samfund.

Formanden foreslog, at Sektionen kom til at bestaa af Sekretæren, 1 Provinsianer og 1 Københavner.

Efter Forslag af henholdsvis Alkærsig og Fang valgtes, foruden den nuværende Sekretær, Bibliotekar *Haugsted* og Professor *Fabricius* til Medlemmer af Tidsskriftsektionen, hvorefter *Formanden* stillede i Udsigt, at Sektionen paa næste Repræsentantmøde vilde forelægge et Program for sin Virksomhed.

Efter at Museumsinspektør *Chr. Axel Jensen* havde aflagt Beretning om *Museumsforeningens Møde* (se Referat i næste Hefte) gik man over til en Drøftelse af, hvor *Aarsmødet 1938* skulde afholdes. Da det kom paa Tale endnu engang at holde Aarsmøde paa Sjælland, protesterede *Lausten-Thomsen* kraftigt og foreslog *Aabenraa* som Mødested til næste Aar.

Under *Eventuelt* fremkom Bibliotekar *M. P. Ejerslev* med en kort Redegørelse for det Arbejde, der udføres af »Sønderjysk Læser- og Bogsamlerforening« og dens Bogsamling, *Gruppeudlaansbiblioteket i Toftlund*.

Biblioteket udlaaner Bøger i større eller mindre Grupper om afgrænsede Emner, men har specielt taget den Opgave op at samle og ordne *Udklip* fra Dagspressen, navnlig Artikler om sønderjyske Emner. Vi er imidlertid begyndt at udvide Emnekredsen til ogsaa at omfatte lokalhistorisk Stof fra det øvrige Land, og her vilde vi gerne henvende os til de amtshistoriske Samfund om Samarbejde. I mange mindre Provinsblade findes en Mængde topografisk, biografisk o. l. Stof, der — systematisk samlet — vil kunne blive en rig Kilde til Oplysning om vedkommende Egn, Personer og Forhold. Vi har allerede indsamlet og ordnet en Del Stof af denne Art, vi har allerede ikke saa faa Folk Landet over, der hjælper os dermed, men der er Brug for flere endnu. Vi venter ikke, at de forholdsvis faa Mennesker, som bærer Arbejdet i de amtshistoriske Samfund, selv skal sætte sig hen og klippe ud; men det er vores Haab, at de kunde skaffe os i Forbindelse med kulturhistorisk interesserede Mænd i Egnen, der vilde tage dette Arbejde op, udklippe de faa ugentlige Artikler, der kunde være Tale om, og sende os Stoffet, naar der var til 10 Øre i Tryksagsporto. Centralen i Toftlund vilde da sortere og opklæbe Stoffet, indhefte det i Mapper og forsyne det med Indholdsfortegnelse. Derefter kan det gaa tilbage til den Egn af Landet, hvor det hører hjemme, og blive der for altid, om det ønskes, idet vi dog beholder Ejendomsretten dertil. Et saadant Arbejde kan vel ikke i Længden udføres helt gratis, men vil aldrig blive bekosteligt i Forhold til den Betydning, det kan have, og foreløbig kan Gruppeudlaansbiblioteket sætte det i Gang, sende dertil beregnede og frankerede Konvolutter ud til Fremsendelse af Udklippene og ordne Materialet.

Som særligt Punkt fulgte derefter en Redegørelse fra Arkivar *J. Ewens*, Matrikulsarkivet, om *Fotografering af gamle Matrikelskort i privat Eje*.

Ifølge Bestemmelse i Forordningen 1781 23. April om Fællesskabets Ophævelse skulde det originale Udskiftningskort afleveres til den

største Lodsejer i Ejerlavet, medens en Kopi af Kortet skulde indsendes til Rentekammeret. Dette sidste blev ikke efterkommet, og de Kopier af Udskiftningskort, der blev indsendt til Rentekammeret, blev for største Delen revideret og benyttet til Matrikelskort. Følgen blev, at der i Matrikulsvæsenets Arkiv kun fandtes forholdsvis faa Udskiftningskort eller Kopier deraf. Da dette betød en stor Ulempe under de daglige Ekspeditioner i Direktoratet for Matrikulsvæsenet, blev der den 15. Febr. 1900 udsendt et Cirkulære til samtlige Amtmænd, hvori de anmodedes om »at tilkendegive samtlige Sogneraad, at man, hvor Udskiftningskort forefindes i vel bevaret Stand enten hos Sogneraadet eller hos »største Lodsejer«, maatte ønske at erholde Lejlighed til at lade saadanne Kort kopiere«; forinden et saadant Originalkort i den Anledning indsendtes, ønskede man dog, at der først indsendtes Meddelelse om, at et saadant Kort findes, for at det kunde blive undersøgt, om der ikke i Forvejen i Matrikulsvæsenets Arkiv findes en brugelig Kopi af det paagældende Kort. Som Følge af dette Cirkulære blev der i Tiden derefter indsendt en Del Udskiftningskort til Kopiering, men Kortene var ofte stærkt medtagne og Kopieringen derfor baade vanskelig og bekostelig. Arbejdet gik derfor ret hurtigt i Staa.

Nu er man gaaet over til at kopiere denne Slags Kort ad fotografisk Vej. Man har ved Fotograferingen nedsat Maalestoksforholdet fra 1 : 4000 til 1 : 20 000, hvorved Kopieringen er blevet økonomisk overkommelig; samtidig faar Kortene Maalebordsbladernes Maalestoksforhold, saaledes at Forholdene i Marken paa Udskiftningstiden og i vore Dage lettere kan sammenlignes.

Foruden Udskiftningskortene findes der i privat Værgе et betydeligt Antal Kort, der udviser Forholdene før Udskiftningen; det vilde formentlig være af stor historisk Betydning, om Matrikulsarkivet kunde faa Lejlighed til at laane disse Kort til Fotografering, selvom det er tvivlsomt, om dette kan overkommes med de Midler, der for Tiden staar til Raadighed for Direktoratet for Matrikulsvæsenet. Men det vilde være Skade, om disse Kort, der endnu findes rundt om i Landet, skulde gaa helt til Grunde.

Fang: Kan enhver faa Fotografier af de eksisterende Kort?

Ewens: Ja, bedst ved Henvendelse direkte til Det kongelige Bibliotek.

Efter en Kaffepause holdt Professor *P. Skautrup* Foredrag om Herredstinget og dets Funktion indtil Enevælden.

Om Aftenen samledes Repræsentanterne til en fælles Middag paa Restaurant Wivex, og Søndag Formiddag afsluttedes Sammenkomsten med Udflugt til *Museerne i Lyngby*, hvor Museumsinspektør *Jørgen Olrik* viste Deltagerne de mange »Nyheder« blandt de gamle Gaarde, og hvor Statskonsulent *K. Hansen* efter den afsluttende Frokost i Frilandsmuseets Kro foreviste Landbrugsmuseet.

Referat af Dansk kulturhistorisk Museumsforenings Aarsmøde den 22.—23. Oktober 1937 vil følge i næste Hefte af Tidsskriftet.